

BADANIA NAD WARTOŚCIĄ FUTRZARSKĄ SKÓR KRÓLIKÓW RASY BIAŁEJ NOWOZELANDZKIEJ POZYSKIWANYCH Z UBOJÓW W SEZONIE LETNIM I ZIMOWYM

Stanisław Niedźwiadek, Jadwiga Kawińska, Józefa Tuczyńska

Zakład Hodowli Drobego Inwentarza, IZ Kraków

WSTĘP

Króliki rasy białej nowozelandzkiej są najbardziej rozpowszechnioną i popieraną w kraju rasą. Stąd też celem niniejszej pracy było określenie obiektywnych wartości futrzarskich skór, pozyskanych z królików wymienionej rasy.

MATERIAŁ I METODA

Materiał do badań stanowiły skóry królików rasy białej nowozelandzkiej z fermy ZZD Zator. Wszystkie zwierzęta zabijano w wieku 4 miesięcy, tj. po ukończonej wymianie okrywy, a więc w okresie pierwszej pełnej dojrzałości futerkowej [2, 4]. Uwzględniono dwa uboje — letni i zimowy, z których otrzymano 48 skór.

Określono następujące parametry skór surowych i po ich wyprawie: ciężar, powierzchnię skór, ciężar 1 dcm² skóry. Wartości okrywy włosowej określono poprzez pomiary: miąższości, długości, grubości i gęstości włosów pokrywowych i puchowych w 5 partiach topograficznych skóry. W badaniach tych cech stosowano metodykę opracowaną przez Kaszowskiego [3]. Z uzyskanych danych obliczono wskaźniki technologiczne decydujące o wartości futrzarskiej skór. Skóry wyprawiano w Krakowskich Zakładach Futrzarskich. Tam też dokonano komisyjnej organoleptycznej wyceny skóry, klasyfikując je do jednej z 5 klas jakościowych według obowiązujących norm.

WYNIKI

Wyniki pomiarów cech fizycznych futerek królików w stanie surowym i po ich wyprawie przedstawiono w tabeli 1. W zestawieniu uwzględ-

Tabela 1

Wyniki pomiarów skór surowych i po wyprawie

Wyszczególnienie	Lato		Zima	
	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%
Skóry surowe				
Ciężar skóry (g)	177,7	10,2	183,7	11,9
Powierzchnia skór (dcm ²)	14,8	8,8	15,1	5,9
Ciężar 1 dcm ² skóry (g)	12,0	13,3	12,1	12,3
Skóry wyprawione				
Ciężar skóry (g)	113,1	13,1	145,2	12,3
Powierzchnia skór (dcm ²)	10,1	6,9	12,8	7,0
Ciężar 1 dcm ² skóry (g)	11,2	11,6	11,2	8,0

niono sezony ubojowe oraz współczynnik zmienności dla badanych parametrów. Wyniki zestawiono łącznie dla skór pozyskanych ze zwierząt obu płci, ponieważ za pomocą analizy wariancji nie stwierdzono istotnych różnic w badanych parametrach związanych z płcią.

Dane dotyczące okrywy włosowej ważne z punktu widzenia przydatności futrzarskiej zestawiono w tabeli 2. Przy pomiarach uwzględniono włosy puchowe i pokrywowe.

Zasadniczą cechą decydującą o jakości futrzarskiej jest gęstość włosów. Wyniki pomiarów i obliczenia gęstości włosów na powierzchni 1 cm² skóry przedstawiono w tabeli 3. Z uzyskanych wartości poszczególnych

Tabela 2

Pomiary okrywy włosowej królików

Wyszczególnienie	Próba										Średnio	
	1		2		3		4		5			
	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%
Lato												
Grubość (μ)												
puchowe	12,5	20,8	11,9	16,8	11,5	14,7	11,9	17,6	11,9	12,6	11,9	5,3
pokrywowe	52,5	22,7	69,3	14,4	65,4	14,9	64,3	16,0	60,6	16,2	62,3	7,5
Długość (mm)												
puchowe	21,0	8,0	22,1	8,6	23,5	7,6	22,3	8,1	19,3	7,8	21,3	4,7
pokrywowe	29,5	9,1	33,1	9,1	34,6	9,5	34,1	8,2	29,3	8,5	31,8	3,4
Mięszkość (mm)	2,0		2,9		4,1		3,0		2,0		14,5	8,9
Zima												
Grubość (μ)												
puchowe	11,1	14,4	10,8	17,6	10,5	14,3	11,3	17,7	10,7	15,9	10,8	6,5
pokrywowe	53,8	24,1	61,3	16,1	64,0	20,6	63,7	18,3	61,3	15,9	60,8	6,6
Długość (mm)												
puchowe	22,6	8,4	24,2	8,3	25,1	8,4	26,0	7,3	21,3	8,4	24,2	4,5
pokrywowe	29,9	8,7	34,7	9,5	37,0	8,6	37,0	5,9	33,3	9,0	34,4	3,5
Mięszkość (mm)	2,3		3,3		4,2		3,1		2,4		15,3	9,1

Tabela 3

Gęstość okrywy włosowej na powierzchni 1 cm² skóry

Włosy	Próba										Średnio	
	1		2		3		4		5			
	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%	\bar{x}	V%
Lato												
Puchowe (w tys.)	4,1	34,1	7,4	20,3	10,0	14,0	5,7	28,1	3,1	25,8	6,1	8,2
Pokrywowe	138	25,8	183	19,3	161	16,8	132	27,6	83	37,6	133	12,2
Zima												
Puchowe (w tys.)	4,8	41,6	7,6	26,3	11,8	27,1	6,8	17,6	4,4	25,0	7,0	14,3
Pokrywowe	108	37,0	131	25,4	87	37,1	114	17,6	80	29,5	114	12,6

cech okrywy włosowej obliczono wskaźniki technologiczne, które decydują o przydatności futerek króliczych jako surowca futrzarskiego. Obliczone wskaźniki technologiczne zestawiono w tabeli 4.

Tabela 4

Parametry technologiczne okrywy włosowej królików

Wyszczególnienie	Próba					Średnio
	1	2	3	4	5	
Lato						
Grubość włosów puchowych do pokrywowych	1:4,2	1:5,8	1:5,6	1:5,4	1:5,0	1:5,2
Długość włosów puchowych do pokrywowych	1:1,40	1:1,48	1:1,43	1:1,53	1:1,52	1:1,50
Miękkość włosów puchowych	0,58	0,53	0,48	0,53	0,60	0,55
pokrywowych	1,8	2,0	1,9	1,9	2,0	1,9
Procentowy udział włosów puchowych	85,9	74,8	87,5	80,9	82,8	82,1
pokrywowych	14,1	25,2	12,5	19,1	17,2	17,9
Zima						
Grubość włosów puchowych do pokrywowych	1:4,8	1:5,6	1:6,0	1:5,5	1:5,6	1:5,6
Długość włosów puchowych do pokrywowych	1:1,30	1:1,43	1:1,47	1:1,40	1:1,52	1:1,45
Miękkość włosów puchowych	0,41	0,42	0,43	0,43	0,50	0,45
pokrywowych	1,8	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8
Procentowy udział włosów puchowych	85,9	83,7	89,6	83,6	83,9	85,3
pokrywowych	14,1	16,3	10,4	16,4	10,1	14,7

Oprócz badań laboratoryjnych skórki poddano wycenie organoleptycznej wykonanej przez rzeczoznawców z Krakowskich Zakładów Futrzarskich. Średnie klasy skór surowych i wyprawionych przedstawiają się następująco:

	skóry surowe	skóry wyprawione
ubój letni	4,4	4,6
ubój zimowy	4,7	4,4

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Pomiary skór surowych wykazały, że wielkość skór przekraczała 14 dcm², co pozwala zaliczyć je do skór dużych. Nie stwierdzono istotnych różnic w powierzchni i ciężarze skór pozyskanych w uboju letnim i zimowym. To samo dotyczy ciężaru 1 dcm² skóry. Po wyprawie, powierzchnia i ciężar skór zmniejszyły się, co jest zjawiskiem typowym dla prawidłowego procesu wyprawy. Stwierdzono wysoko istotne różnice w powierzchni i ciężarze skór uzyskanych w sezonie letnim i zimowym (cięższe skóry pozyskano w sezonie zimowym), jednak ciężar 1 dcm² skóry w obu sezonach był podobny. Niskie wartości V⁰/₀ dowodzą dużego wyrównania badanych skórek.

Pomiary okrywy włosowej obejmujące grubość, długość i miąższość okrywy wykazują zmienność w zależności od miejsca topograficznego skóry (próby). Grubość włosów puchowych skór letnich mieściła się w granicach 11,5 do 12,5 mikrona. Średnia dla całej skóry wynosiła 11,9 mikrona.

Grubość włosów puchowych z sezonu zimowego była nieco niższa i średnia dla skóry wynosiła 10,8 mikrona. Różnica w grubości włosów puchowych pomiędzy sezonami była wysoko istotna, natomiast nie stwierdzono różnicy grubości włosów pokrywowych. Uzyskane wartości grubości włosów puchowych i pokrywowych są zgodne z danymi innych autorów [1, 7] i odpowiadają wymaganiom przemysłu futrzarskiego. Dłuższym włosem zarówno puchowym, jak i pokrywowym charakteryzowała się okrywa włosowa skór zimowych.

Długość okrywy włosowej ma zasadnicze znaczenie przy uszlachetnianiu futerek króliczych na odpowiednie imitacje. Uzyskane dane wykazały, że futerka — z obu sezonów ubojowych — królików rasy białej nowozelandzkiej nadają się zarówno na długowłose, jak i krótkowłose imitacje futer szlachetnych.

Pomiary miąższości (SGM) okrywy włosowej wykazują zmienność tej cechy w zależności od partii topograficznej futerka. Wyższe odczyty uzyskano dla futerek z sezonu zimowego, co dowodzi większej masy włosa w zimowej okrywie królika. Różnica ta jednak nie została potwierdzona statystycznie.

Badania gęstości okrywy wykazały, że najwięcej włosów puchowych znajduje się w partii grzbietowej futerka (próby 2, 3). Średnia gęstość skór z uboju letniego była mniejsza niż z sezonu zimowego. Liczba włosów pokrywowych w sezonie letnim była wyższa niż w zimowym. Różnice w obu przypadkach były wysoce istotne.

W technologii futrzarskiej ważne jest, aby był zachowany odpowiedni stosunek grubości włosów puchowych do pokrywowych. Według danych z literatury [4, 7], powinien on wynosić 1 : 4,0 lub 1 : 4,5. Obliczone stosunki grubości włosów w naszym doświadczeniu były nieco wyższe od wymienionych i kształtowały się powyżej 1 : 5,0.

Przy konfekcjonowaniu skórek w stanie naturalnym musi być również zachowany odpowiedni stosunek długości włosów puchowych do pokrywowych. Stosunek ten w przypadku badanych futerek kształtował się prawidłowo zarówno w sezonie letnim, jak i zimowym i utrzymywał się w granicach 1 : 1,5.

Współczynnik miękkości, czyli stosunek grubości włosów do ich długości, wg Woźniakiewicza [7] powinien wahać się od 0,2 do 0,5 dla włosów puchowych i od 1,2 do 2,0 dla włosów pokrywowych. Uzyskane wartości pokrywały się również z danymi Minina [5] i mieściły się w granicach od 0,4 do 0,7 dla włosów puchowych i do 2,0 dla włosów pokrywowych.

Okrywa włosowa królików powinna odznaczać się odpowiednim udziałem włosów puchowych i pokrywowych, (od 80 do 90% włosów puchowych). W badanych skórkach udział włosów puchowych w okrywie wynosił dla sezonu zimowego 85,3%, a dla letniego 82,1%.

Na podstawie zaklasyfikowania przez rzeczoznawców poszczególnych skór obliczono średnią klasę jakościową, która dla skór surowych z uboju letniego wynosiła 4,4, a z zimowego — 4,7. Po wyprawie natomiast lepszą średnią klasę (4,4) uzyskały skóry z uboju zimowego.

Jak z tego wynika wycena organoleptyczna jest mało dokładna i słabo uchwyciła różnice w jakości futerek związane z sezonem uboju. Badania laboratoryjne wykazały, że korzystniejszymi parametrami ciężaru, powierzchni i ciężaru 1 dcm² skóry odznaczały się futerka pozyskane w sezonie zimowym. Również miąższość i gęstość okrywy włosowej była wyższa u futerek zimowych. W przeprowadzonych badaniach laboratoryjnych wykazano również różnice w grubości i długości okrywy włosowej w odniesieniu do sezonów ubojowych.

Mimo stwierdzonych różnic obliczone parametry technologiczne wskazują na przydatność futrzarską skór królików rasy białej nowozelandzkiej pozyskanych w obu sezonach ubojowych.

LITERATURA

1. Duda I.: Badania wartości użytkowych króliczych skórek futerkowych pod kątem gospodarczego ich wykorzystania, (maszynopis pracy doktorskiej, WSE Kraków), 1961.
2. Gedymin J.: Pr. Kom. Nauk. Rol. Leśn., 2, 5, Poznań 1954, 193-234.
3. Kaszowski S.: Roczn. Nauk rol. B-71-3, 1957, 469-533.
4. Kopański R.: Zarys futrzarstwa. PWRiL, Warszawa 1965.

5. Minina L. S.: Spravočnik krolikovoda. Sel' skochozjajsviennoj Liter. Žurn. i Plak, Moskwa 1962.
6. Pietryka S., Góźdz A.: Materiały Konferencji Nauk.-techn. branży futrzarskiej, Żywiec 1969.
7. Woźniakiewicz W.: Materiałoznawstwo futrzarskie. PWT, Warszawa 1953.

Станислав Недзьвядек, Ядвига Кавињска, Юзефа Тучињска

ИССЛЕДОВАНИЯ КАЧЕСТВА МЕХА КРОЛИКОВ ДЛЯ ЛЕТНЕГО И ЗИМНЕГО УБОЙНЫХ СЕЗОНОВ

Резюме

Исследования качества меха кроликов проводились на шкурках зимнего и летнего убоев.

Лабораторный анализ показал, что лучшее качество меха было у шкурок кроликов убитых в зимнее время. Однако, технологические параметры указывают на промышленную пригодность меха шкурок полученных в обоих периодах убоя.

Stanisław Niedźwiadek, Jadwiga Kawińska, Józefa Tuczyńska

INVESTIGATIONS OF HAIR QUALITY OF RABBIT SKINS FROM SUMMER AND WINTER SLAUGHTER SEASON

Summary

Investigations of hair quality were carried out on the skins of rabbits of the White New Zealand breed. The skins originated from animals slaughtered in summer and winter.

The laboratory analyses proved a better fur quality of skins from the winter slaughter. However, the calculated technological parameters proved better pelt usefulness of rabbit skins from either slaughter period.